

Barraca 3 de la Carena del Panissar

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Carena del Panissar
Alçada: 448

Coordenades:

Latitud: 41.66184
Longitud: 1.91865
UTM Est (X): 409972
UTM Nord (Y): 4612797

Classificació

Número de fitxa: 08179 - 414
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Popular Contemporani Modern
Segle: XVIII-XX
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Ha perdut gairebé tot el voladís i el recobriment de terra i pedruscall que la protegeix de les filtracions d'aigua de pluja i de la humitat exterior.
Protecció: Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08178A002000020000OW
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dt., 16/04/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada al nord del municipi de Rellinars, a la carena del Panissar. L'accés es fa pujant pel camí del cal Manel en direcció al camí de la Font del Bosc fins el capdamunt. Arribats a la carena, en un revolt, deixar a mà dreta la pista principal i entrar a mà esquerra per un corriol sense mai deixar-lo. Està situada a mà esquerra, a peu maix del camí, després de sortir d'un revolt.

Es tracta d'una construcció del tipus aèria aïllada construïda damunt d'una gran codina. És de planta circular, mesura 2'10 metres de diàmetre interior. La porta, orientada al sud-oest, té els brancals lleugerament inclinats i una única llinda, plana. Fa un metre d'alçada per 0,60 m d'amplada a l'exterior i 0,55 m a l'interior. La pedra emprada en la construcció és força irregular. El gruix dels murs varia de deu centímetres; el de la dreta fa 0,60 m mentre que el de mà esquerre mesura 0,50 m. La coberta és de falsa cúpula, per aproximació de filades; l'alçada màxima interior conservada és d'2,10 m, ja que la part central de la volta s'ha enfonsat. A l'exterior, ha perdut gairebé tot el voladís (que mesura davant de la porta 1,35m) i el recobriment de terra i pedruscall que la protegeix de les filtracions d'aigua de pluja i de la humitat exterior. A l'interior de l'estança, conserva dos tinells o fornícules; el de mà dreta aprofita l'inici de l'aixecament de la volta; mesura 0,40 m d'amplada per 0,37 m d'alçada per 0,40 m de fons i té la llinda partida. El del costat oposat fa 0,30 m d'amplada per 0,45 m d'alçada per 0,40 m de fons. Té dues espitlleres, orientades al nord i al sud-est respectivament.

Observacions:

Aquesta barraca ha estat localitzada gràcies al treball de Claudi Perarnau i ha estat incorporada a l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca amb el número 19722, en data posterior al treball de camp del Mapa de patrimoni cultural i natural del municipi.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al

tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

